

Povsem običajne stvari?

Holokavst skozi zgodovinske artefakte

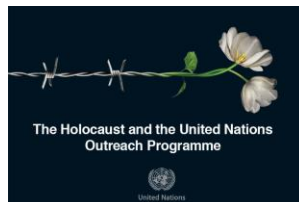
Avtor:

Paul Salmons

Razvojni program za izobraževanje o holokavstu
Inštitut za izobraževanje, Univerza v Londonu

www.hedpuk.org

Proizvedeno za *Projekt Znamenja upanja* od
Posebnega programa Združenih narodov za osveščanje o holokavstu

Sodelujoči:

Fotografije od Olivie Hemingway: <http://www.oliviahemingway.com>

Zbirka "Otroški čevlji" od Kraljevega vojnega muzeja v Londonu: <http://www.iwm.org.uk>

Uvod

Kadar govorimo o holokavstu, moramo izpostaviti dejstvo uničenja: uničenje moških, žensk in otrok ter uničenje dokazov tega zločina.

Kar nekaj predmetov, ki so 'preživel' to uničenje, se lahko posamezniku na prvi pogled zdijo banalni, saj so pogosto vsakdanje, običajne stvari. Kljub temu so ti artefakti, ki so ostali, sledovi preteklosti; imajo lahko poseben, globok pomen. V naši interakciji z avtentičnimi artefakti se lahko zgodi, da ustvarimo prostor za avtentično srečanje s preteklostjo.

Lekcija je namenjena predvsem učencem v šolah. Le-ta jim približa zgodovino holokavsta skozi majhen čevlj - 'povsem običajno stvar'. Cilj lekcije je, da sodelujoči razvozljajo zgodbo lastnika čevlja, ki postane subjekt razumevanja preteklosti.

V PowerPoint predstavitvi je prikazanih več fotografij otrokovega čevlja. Pojasnila ob vsakem diapozitivu predvidevajo odziv učencev, spodbujajo vprašanja o viru čevlja, nakazujejo potencialna vprašanja učencev in ponudijo osnovno pojasnilo, da se lahko izvorni artefakt postavi v zgodovinski kontekst.

Učence se spodbuja, da artefakt preučijo in o njem razpravljajo. To je le eden od sto tisočih čevljev, ki so bili odvzeti ljudem, umorjenim v nacističnem taborišču smrti Auschwitz - Birkenau. Skozi vodeno skupinsko razpravo učenci odkrivajo podrobnosti o lastniku tega malega čevlja, pri čemer krepijo deduktivno sklepanje in analizo zgodovinskih virov. Cilj zgodovinske pripovedi vzgojitelja oziroma izvajalca lekcije je učence izzvati, da o tem delu zgodovine zastavljajo vsebinska vprašanja. Želeni rezultat je, da pride do globoke osebne refleksije, ki spodbudi kreativne odzive mladih na holokavst. Cilja se, da so zastavljena vprašanja dodatna spodbuda za globlje raziskovanje holokavsta pri drugih urah pouka v šoli. Slednje je osnovni namen *Projekta Znamenja upanja* od Združenih narodov (ZN).

Oris lekcije

Lekcija je sestavljena iz štirih različnih stopenj:

1. Kaj lahko povemo o originalnem artefaktu in lastniku tega čevlja?

[PowerPoint diapozitivi od številke 1 do 8: glejte opombe teh diapozitivov za popolno razumevanje prve stopnje lekcije]

Pomembno je, da se učenci osredotočijo le na tisto, kar utemeljeno sklepajo iz predmeta samega. Na tej stopnji lekcije izvajalec o holokavstu ne sme povedati ničesar, razpravo pa mora usmerjati stran od kakršnih koli špekulacij s strani učencev o tem delu zgodovine. Prva stopnja se mora omejiti na tisto, kar je mogoče sklepati iz vira in je brez navezave na zgodovinski kontekst.

2. Kaj je zgodovinski kontekst?

[PowerPoint diapozitiv številka 9]

Učenci so na tej stopnji že razvili lastne predstave o otroku, ki je ta čevlj nosil, in vložili kar nekaj truda v razumevanje artefakta. Sedaj bi večina učencev morala biti pripravljena sodelovati pri zgodovinski razpravi o tem, kaj se je temu otroku zgodilo. Pomembno je, da predmet govori zase; razmislek je vsebinski in osredotočen, brez olupševanja ali drame in zgodba gre v smeri, kaj se je najverjetneje zgodilo lastniku čevlja. Razmislek temelji na informacijah, ki jih imamo iz številnih drugih zgodovinskih virov.

3. Razmislek o učnem procesu

[PowerPoint diapozitiv številka 10]

Shema, ki opisuje pristop k analizi zgodovinskih virov - 'pregled virov za dojetje bistva'.

4. Kakšen je 'globlji pomen'?

[PowerPoint diapozitiv številka 11]

Učence se spodbuja, da razmislijo o pomenu zgodbe, o vprašanih in temah, ki jih je v tej zgodbi mogoče najti, ter iščejo njen 'globlji pomen'.

Cilj je, da učenci samostojno pridejo do svojih sklepov, ne pa da se jim poskuša vsiliti določeno razumevanje zgodbe. Le tako bodo preteklost doživeli bolj 'avtentično'. Tako bodo učenci lastniki razumevanja zgodbe in bodo ponotranjili sklepe, ki so jih potegnil iz lastnega razumevanja zgodbe.

V tem položaju poglobljenega razumevanja bodo učenci v okviru *Projekta Znamenja upanja* od ZN prej reagirali ustvarjalno in bili bolj odzivni na celotno dogajanje. Morda bodo celo zastavili vprašanja, ki bodo lahko podlaga za nadaljnje delo v okviru pouka in drugih dejavnosti.

Učiti se o holokavstu preko zgodovinskih artefaktov

Za potrebe lekcije je bil razvit kratek izobraževalni film, ki ga je smotno pogledati kot del vaših priprav na izvedbo lekcije. Na koncu aktivnosti lahko ta film tudi pokažete svojim učencem in skupaj z njimi primerjate njihovo analizo zgodbe čevlja s to v filmu.

Pedagoški vidik

Aktivnost predstavlja zgodovinski pristop k učenju o holokavstu in temelji na preverjenih dejstvih. Na podlagi tega poskuša ustvariti avtentično srečanje s preteklostjo. V tem kontekstu 'avtentično srečanje' pomeni, da lekcija za učence ustvarja prostor, kjer sami spoznajo pomen opisanih dogodkov.

Izvajalec lekcije mora mladim omogočiti, da si povsem samostojno ustvarijo mnenje brez kakršnih koli posredovanih zgodovinskih dejstev. Z drugimi besedami, izvajalec lekcije ne sme na učence prenesti svoje lastno mnenje ali moralne sodbe o zgodbi čevlja. Namesto tega se učence spodbuja, da razmislijo, kaj so se naučili o holokavstu in si mnenje ustvarijo sami. Izvajalec lekcije je tako v vlogi motivatorja in moderatorja izobraževalnega procesa, ne pa kot vir znanja in nosilec pomena.

Izvajalec le posreduje zgodbo iz zgodovine, kar je ključno. Mladim mora omogočiti, da artefakt sami postavijo v zgodovinski kontekst. Pri tem je pomembno, da izvajalec učencem ne pove, kaj meni, da je 'nauk' te lekcije iz zgodovine. Naloga učenca je, da si sam ustvari mnenje o zgodbi iz preteklosti, se z njo sooči, si postavlja lastna vprašanja ter išče njen smisel. Seveda mora izvajalec posedovati dobro razumevanje, kaj se je v preteklosti zgodilo, da lažje vodi cel proces.

Zelo verjetno je, da bodo učenci imeli zelo različna mnenja o zgodbi, kar je po navadi rezultat njihove osebnosti; njihovih vrednot, stališč in pričakovanj. Sklepi in vprašanja mladih se lahko precej razlikujejo od izvajalčevih, ampak bodo *avtentičen* odziv na zgodbo, če so učenci prišli do njih samostojno.

Misli in vprašanja, ki jih učenci dobijo, so lahko dobra priložnost za nadaljnje poglobljeno in dodatno raziskovanje in učenje. Ta lekcija temelji na prepričanju, da lahko poglobljeno učenje in razumevanje pride iz situacije, ko so prvotna prepričanja in predsodki učenca postavljeni pred izziv. Tako se ustvari občutek disonance, ki jo je potrebno rešiti. Verjame se, da se s to disonanco lahko doseže globlje razumevanje določene situacije.